

DARIUSZ ADAMCZYK*

S. Bębas, K. Jagielska, R. Koziol (red.), *Wielowymiarowość resocjalizacji osób niedostosowanych społecznie*, Wydawnictwo «scriptum», Kraków 2015, ss. 172.

Niedostosowanie społeczne jest związane z czynnikami wewnętrznymi, a także z zaburzeniami w procesie socjalizacji i dotyczy zachowań negatywnych z punktu widzenia społecznego. Szczególnie ważną rolę spełnia tu osobowość jako centralny system integrujący czynności człowieka. Problemy ludzi niedostosowanych społecznie coraz częściej stają się przedmiotem zainteresowania ze strony środowisk naukowych¹. Doprowadzenie osoby społecznie niedostosowanej do funkcjonowania w szerszej zbiorowości zgodnie z obowiązującymi normami społecznymi jest podstawowym zadaniem resocjalizacji. Chodzi o proces modyfikacji osobowości człowieka celem przystosowania go do życia w społeczeństwie zgodnie z obowiązującymi normami. Ów proces jest związany ze zróżnicowanymi oddziaływaniami wychowawczymi. W ten nurt problematyki szeroko rozumianej resocjalizacji wpisuje się praca zbiorowa pt. *Wielowymiarowość resocjalizacji osób niedostosowanych społecznie* pod redakcją Sylwestra Bębasa, Katarzyny Jagielskiej i Ryszarda Koziola.

---

* dr hab. Dariusz Adamczyk, prof. UP – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie; e-mail: dar.adam@vp.pl

¹ Szerzej zob. np.: L. Pytką, *Pedagogika resocjalizacyjna: wybrane zagadnienia teoretyczne, diagnostyczne i metodyczne*, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2001; *Ciągłość i zmiana w obszarze profilaktyki społecznej i resocjalizacji*, t. 1: *Wybrane aspekty profilaktyki niedostosowania społecznego* i t. 2: *Wybrane aspekty pedagogiki resocjalizacyjnej*, red. D. Rybczyńska, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2003; E. Bielicki, *Z problematyki resocjalizacyjnej: patologia społeczna, patologia indywidualna, etiologia kryminalna, kara*, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, Bydgoszcz 2005; P. Gindrich, *Psychospołeczne komponenty nieprzystosowania: wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007; A. Szymański, *Niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży: wybrane problemy*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Warszawa 2010; A. Jaworska, *Leksykon resocjalizacji*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2012.

Cel, jaki postawili sobie Redaktorzy tej książki, to „podjęcie debaty oraz wymiany doświadczeń z zakresu szeroko pojętego problemu niedostosowania społecznego”. Zgodnie z ich zamysłem chodzi o „pogłębioną eksplorację kluczowych zadań i problemów badawczych związanych z resocjalizacją i niedostosowaniem społecznym w obliczu wielowątkowych procesów wynikających ze zmian społecznych” (*Wprowadzenie*, s. 9). W tym kontekście całość opracowania została podzielona na dwie części. Pierwsza z nich zatytułowana *Perspektywy i zagrożenia resocjalizacji* zawiera cztery artykuły. W drugiej zaś pt. *Niedostosowani społecznie jako kategoria zagrożona wykluczeniem* znajduje się pięć tekstów.

Pierwszą część książki otwiera tekst Sylwestra Bębasza przedstawiający *Spoleczno-demograficzną charakterystykę wychowanków zakładów resocjalizacyjnych dla nieletnich*. Autor przytacza opublikowane już wcześniej badania własne. W kolejnym tekście Beata Ciupińska podejmuje tematykę zaburzeń i dysharmonii rozwojowych oraz ich wpływu na konstruktywny udział w życiu społecznym wychowanków placówek resocjalizacyjnych. Autorka charakteryzuje profil nieletnich kierowanych do placówek resocjalizacyjnych, przedstawia uwarunkowania zachowań problemowych w środowisku szkolnym oraz wskazuje na rolę środowiska wychowawczego.

Następny artykuł jest zatytułowany *Problemy resocjalizacji skazanych odbywających długoletnie kary pozbawienia wolności*. Krzysztof Wójcik wyjaśnia w nim określenie ‘długoletnie kary pozbawienia wolności’, opisuje poszczególne okresy podczas pobytu skazanego w zakładzie karnym, zwraca uwagę na środki oddziaływania resocjalizacyjnego i możliwości ich stosowania, a także ogólnie zarysowuje kwestię odpowiedniego przygotowania kadry prowadzącej oddziaływania resocjalizacyjne.

Ostatnim tekstem w tej części książki jest artykuł Krzysztofa Czekaja o *Działaniach Służby Więziennej w zakresie prewencji narkomanii*. Autor najpierw starannie definiuje problem narkomanii, a następnie ukazuje jej powiązanie z przestępczością oraz analizuje skutki prawne narkomanii na podstawie statystyk policyjnych i sądowych, przedstawia też rozmiary narkomanii w zakładach karnych i aresztach śledczych na podstawie przeprowadzonych badań, aby skoncentrować się na prewencyjnych działaniach Służby Więziennej w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

Drugą część omawianego opracowania zbiorowego otwiera tekst Darii Sikorskiej: *Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach dotkniętych alkoholizmem w opinii wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych*. Autorka dokonuje analizy wskazanych w tytule artykułu opinii wychowawców dotyczących dysfunkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach borykających się z problemem alkoholizmu. Zwraca ona przy tym uwagę na warunki życia w gospodarstwach domowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

W kolejnym artykule, zatytułowanym *Konsumpcjonizm determinantem niedostosowania społecznego młodzieży*, Krzysztof Gogacz podejmuje zagadnienie konsumpcjonizmu warunkującego niedostosowanie społeczne młodych ludzi. Autor sygnalizuje problem niebezpieczeństwa związanego z konsumpcjonizmem ukazując jednak dość pobieżnie jego genezę i rozmiary społeczne, aby w tej perspektywie zwrócić uwagę na wynikające z tego zjawiska niedostosowanie społeczne młodzieży. Zauważa również, że konsumpcjonizm determinuje także picie alkoholu, palenie papierosów, zażywanie narkotyków oraz innych środków odurzających. Uzupełnieniem niejako tego problemu jest artykuł Elżbiety Męciny-Bednarek zatytułowany *Młodość a używki. Granice bezpieczeństwa w obliczu uzależnień*, w którym prezentowane są badania przeprowadzone w szkołach gimnazjalnych województwa świętokrzyskiego odnośnie problemu używek wśród młodzieży.

Monika Zawartka-Czekaj natomiast opisuje zjawisko bezrobocia i dezintegracji społecznej w tekście zatytułowanym *Od bezrobocia do dezintegracji społecznej – na przykładzie Siemianowic Śląskich*. Przedstawia ona sytuację demograficzną tego miasta oraz wskazuje na skutki bezrobocia analizując cechy dotyczące bezpośrednich i pośrednich świadczeniobiorców systemu wsparcia społecznego.

Jako ostatni zaś artykuł Redaktorzy książki zamieszczają tekst księdza Sylwestra Kasprzaka o małżeństwach mieszanych. Artykuł ten nosi tytuł: *Zawieranie małżeństw mieszanych w kontekście migracji ludności*. Jest tu podjęte interesujące i bardzo aktualne zagadnienie dotyczące zawierania małżeństw między osobami różnych religii i kultur. Autor ukazuje tę problematykę w kontekście migracji ludności jako charakterystycznego i ważkiego zjawiska współczesności.

Poszczególne Autorzy artykułów zawartych w obydwu częściach książki podejmują zagadnienia szeroko rozumianej problematyki niedostosowania społecznego oraz różnych wymiarów resocjalizacji. Podejmowane zagadnienia mają charakter interdyscyplinarny. Wydaje się, że opracowanie to może być adresowane nie tylko do studentów pedagogiki czy pracy socjalnej oraz praktyków zajmujących się wychowaniem, resocjalizacją i pomocą społeczną, ale także do teoretyków wychowania, przedstawicieli władz oświatowych, przedstawicieli organizacji i instytucji opiekuńczych, a także do tych, którzy są zainteresowani szeroko rozumianą pomocą osobom mającym problemy z funkcjonowaniem społecznym. Recenzowana praca zbiorowa jest przyczynkiem do pogłębienia wiadomości o współczesności w kontekście wielowymiarowego procesu wychowania resocjalizacyjnego. Treści w niej zawarte skłaniają do refleksji nad społecznymi problemami współczesności, a także nad profesjonalizacją działań natury społecznej.